

Наукові перспективи
Видавнича група

№ 6(34)

2024

НАУКА і ТЕХНІКА

серія: право, серія: економіка, серія: педагогіка,
серія: техніка, серія: фізико-математичні науки

СЬОГОДНІ

З Україною

в серці!

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська наукова організація «Всеукраїнська Асамблея
докторів наук із державного управління»**

Громадська організація «Асоціація науковців України»

«Наука і техніка сьогодні»

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)*

Випуск № 6(34) 2024

Київ – 2024

Publishing Group «Scientific Perspectives»

**Public Scientific Organization «Ukrainian Assembly of
Doctors of Sciences in Public Administration»**

Public organization «Association of Scientists of Ukraine»

"Science and technology today"
*("Pedagogy" series, "Law" series, "Economics" series,
"Physical and mathematical sciences" series, "Technics" series)*

Issue № 6(34) 2024

Kiev - 2024

**«Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право»,
Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»):
журнал. 2024. № 6(34) 2024. С. 1131**

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу присвоєно категорію "Б" із економіки та педагогіки (спеціальності – 015 - Педагогічні науки; 076 - Економічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 530 журналу присвоєно категорію "Б" із права (спеціальність – 081 Юридичні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 10.10.2022 № 894 журналу присвоєно категорію "Б" із техніки (спеціальність - 122 Комп'ютерні науки)

Журнал видається за підтримки Міждержавної гільдії інженерів консультантів, Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання»

Рекомендовано до видавництва Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління (Рішення від 24.06.2024, № 6/6-24)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible

Головний редактор: Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Лауреат Премії Президента України для молодих вчених, Лауреат Премії Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок, академік Академії наук вищої школи України, Заслужений юрист України (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Бахов Іван Степанович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Волк Павло Павлович – доцент кафедри водної інженерії та водних технологій Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Гирка Ольга Ігорівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри товарознавства, митної справи та управління якістю Львівського торговельно-економічного університету (Львів, Україна)
- Гнатюк Сергій Олександрович - кандидат технічних наук, доцент, заступник декана факультету аеронавігації, електроніки та телекомунікацій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Дацій Олександр Іванович - доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Дівізніюк Михайло Михайлович - доктор фізико-математичних наук, професор, Завідувач відділу Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України (Київ, Україна)
- Дяденчук Альона Федорівна - кандидат технічних наук, старший викладач кафедри вищої математики і фізики Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (Мелітополь, Україна)
- Забулонов Юрій Леонідович - доктор технічних наук, професор, Член-кореспондент НАН України, директор Державної установи «Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України» (Київ, Україна)
- Лльїн Валерій Юрійович - доктор економічних наук, професор (Київ, Україна)
- Лльїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- Кардаш Оксана Любомирівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматики, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- Квасніков Володимир Павлович – доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Коваленко Валентин Васильович - доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник сектору авторського права та суміжних прав лабораторії авторського права та інформаційних технологій Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України (Київ, Україна)

- Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- Комнатний Сергій Олександрович - докторант кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Кузьмич Людмила Володимирівна - доктор технічних наук, головний науковий співробітник Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна)
- Куніцький Сергій Олегович - кандидат технічних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник науково-дослідної частини Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Лук'ячук Олександр Петрович — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри будівельних, дорожніх, меліоративних, сільськогосподарських машин та обладнання Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Маджд Світлана Михайлівна - доктор технічних наук, професор, професор кафедри зеленої економіки та економіки природокористування Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління (Київ, Україна)
- Мануель Давид Массено - доцент відділу права та захисту даних, старший науковий співробітник і член координаційного комітету лабораторії UYNET, запрошений член PDPC, член-консультант комісії цифрового права муніципальних адвокатських колегій Кампінаса та Прая-Гранде (Сан-Паулу), а також Комісії з інновацій, управління та технологій муніципальної адвокатської колегії Гуарульуса, коментатор IODA, почесний член IDEIA Institute, член Наукового комітету MICHN, член EDEN, член-кореспондент RedNAS, член UMATU, член-кореспондент UBAU (Португалія)
- Микитин Тарас Миронович - кандидат технічних наук, завідувач кафедри менеджменту Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна - кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Мірошніченко Валентина Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Огієнко Микола Миколайович - кандидат технічних наук, професор кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Одарченко Роман Сергійович - завідувач кафедри телекомунікаційних та радіоелектронних систем Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Оніщенко Наталія Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, академік НАПН України, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України (Київ, Україна)
- Опанасенко Володимир Миколайович — доцент кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Охрімченко (Жмурко) Тетяна Олександрівна - старший науковий співробітник кафедри комп'ютеризованих систем управління Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Паскаль Олена Вікторівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогічних технологій початкової освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- Поліщук Віталій Васильович — кандидат сільськогосподарських наук, завідувач відділу зрощення, відділення меліорації Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна)
- Приходькіна Наталія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- Стахова Анжеліка Петрівна — старший викладач кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Фесенко Андрій Олексійович - кандидат технічних наук, асистент кафедри кібербезпеки та захисту інформації Київського національного університету імені Тараса Шевченка. (Київ, Україна)
- Черненко Варвара Петрівна - кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри інформатики і вищої математики Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського (Кременчук, Україна)
- Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
- Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
- Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- Шермет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Якимчук Аліна Юріївна - доктор економічних наук, професор, Академік економічних наук України, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Якимчук Олег Феодосійович - керівник групи білінгу Відділу бізнес-систем Департаменту інформаційних технологій ПРАТ «Рівнеобленерго» (Рівне, Україна)
- Яцишин Андрій Васильович - доктор технічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Право»

Kolpakov A.V.

LEGAL GROUNDS FOR FUNCTIONING ASSOCIATION OF CO-OWNERS AN APARTMENT BUILDING

15

Vorobel U.B.

DISPUTED ISSUES OF LEGISLATIVE REGULATION OF LEGAL CONSEQUENCES OF THE PLAINTIFF LEAVING THE COURTROOM IN CIVIL PROCEEDINGS IN UKRAINE

28

Zhyvotovska I.Yu.

PUBLIC HEALTH PROTECTIONS AND LIMITATIONS ON FREEDOM OF RELIGION

40

Беліченко О.В.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

50

Білько Т.О., Білінська Ю.О., Анохіна Я.В.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕЦІЛЬОВЕ ВИТРАЧАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

60

Бухтіярова І.Г., Бухтіяров О.А.

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СУМІЩЕННЯ ПОСАД ТА СУМІСНИЦТВА ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ

70

Бучинський О.Й.

ГРОМАДСЬКІСТЬ У ЗАПОБІГАННІ КОРУПЦІЇ

84

Вичавка В., Андрушко О., Павлюк Т.

ДІЯЛЬНІСТЬ ГОЛОВНОГО ЕКСПЕРТНО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЦЕНТРУ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

93

Войтовський В.С.

СПІВВІДНОШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ В КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ

101

Дедушев І.В.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ В УКРАЇНІ

111

№ 6(34)
2024

**НАУКА
і ТЕХНІКА**

серії: право, економіка, педагогіка,
техніка, фізико-математичні науки

СЬОГОДНІ

Діденко В.Ю., Герасименко А.Р. 124
*СВІДОЦЬКИЙ ІМУНІТЕТ СВЯЩЕНОСЛУЖИТЕЛІВ У ЦИВІЛЬНОМУ
ПРОЦЕСІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ*

Єрохін О.П. 137
*ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СУБСИДАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У
ПРОЦЕДУРІ БАНКРУТСВА*

Купіна Л.Ф. 143
*РЕЕМИГРАЦІЯ ТА РЕІНТЕГРАЦІЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ЯК ВИКЛИК
ДЛЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВИ В ПЕРІОД ПОВОЄННОГО
ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ*

Леонідова О.О., Кіпіоро І.М. 156
ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ ІНОЗЕМНИХ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Москвін Б.Ю. 170
*ОСНОВНІ НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ІНСТИТУТУ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ*

Пешков В.В., Полозенко А.В. 179
*ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОСІБ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ
ВНАСЛІДОК ВОЄННИХ ДІЙ В УКРАЇНІ*

Присяжнюк О.В. 192
*ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО
СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ*

Романюк М.В., Кислий А.М. 203
*ВЗАЄМОДІЯ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З
ІНШИМИ СУБ'ЄКТАМИ У ПРОТИДІЇ РОЗКРАДАННЮ ЛІСОДЕРЕВИНИ*

Соколик І.М. 215
*МЕДІАТОР В УКРАЇНСЬКОМУ ПРАВОВОМУ ПОЛІ: ОСОБЛИВОСТІ
СТАТУСУ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ*

Стрельченко О.Г., Доценко О.С., Ватанха ТВ. 225
*АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ
ОБМЕЖЕНЬ ПРАВ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ*

СЕРІЯ «Економіка»

**Chupilko T.A., Ulianova Yu.V., Mormul M.F., Shchytyov D.M., Shchytyov O.M.,
Chupilko O.S.** 237
*MODELING OF SECURITY INDICATORS OF THE NATIONAL ECONOMY
AND DATA PROCESSING USING PYTHON*

Savchenko S.M., Korohodova O.O., Zhenvachev O.O.*DESIGN OF PRODUCTION PROCESSES IN THE CONTEXT OF INDUSTRY 4.0*

255

Байцар А.Л., Теліш П.С., Бродська Х.О.*СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ ЗІХДНОУКРАЇНСЬКОГО РЕГІОНУ*

268

Вовк В.А.*ОБґРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА*

276

Головін Р.Г.*ЩОДО ПРИЧИН ПОШИРЕННЯ ТІНЬОВОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ОБІГУ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА*

285

Головін Р.Г.*ОПУБЛІЧЕННЯ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА ВИРОБЛЕНОЇ В РЕЗУЛЬТАТІ ТІНЬОВОГО ГОСПОДАРЮВАННЯ НА ЗЕМЛІ ТА ЧИННИКИ ПОДАТКОВОГО ВПЛИВУ*

305

Новаковська І.О., Тихенко О.В., Бондаренко В.Г.*МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ФІНАНСУВАННЯ ПРОЄКТІВ ЛІСОВІДНОВЛЕННЯ: ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ*

319

Осадчук Н.В.*ФАНДРАЙЗИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД*

332

Перегуда Ю.А.*ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНИХ ДОБРИВ ДЛЯ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ*

344

Спаський І.Д., Лизогуб А.О.*ІННОВАЦІЙНІ ТА ІНВЕСТИЦІЙНІ АСПЕКТИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ*

355

СЕРІЯ «Педагогіка»

Lystopadova V.V., Puchka M.Yu.*METHODOLOGY OF STUDYING PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES AT IGOR SIKORSKY KYIV POLYTECHNIC INSTITUTE*

363

Romanovska O.R.*PROBLEMS IN TEACHING FUTURE NAVIGATORS COLLEGS IN ENGLISH CLASSES AND THEIR SOLUTIONS*

370

№ 6(34)
2024

серії: право, економіка, педагогіка,
техніка, фізико-математичні науки

НАУКА і ТЕХНІКА

СЬОГОДНІ

Sabadosh Yu. H., Baranovska A.Yu.

379

ANALYSIS OF THE EFFECTIVENESS OF USING VR TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF LEARNING ENGLISH LANGUAGE

Абрамович В.Є.

389

ІНТЕГРАЦІЯ КУЛЬТУРНОГО КОНТЕКСТУ В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ: ДОСВІД ТА СТРАТЕГІЇ

Бенера В.Є.

401

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА НА ЗАСАДАХ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ТА ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ

Василиків І.Б.

416

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В ІНФОРМАТИЗОВАНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Гапон-Байда Л.В., Деркач Т.М.

425

ПРОЄКТНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТВОРЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Десятник К.В., Грицак П.О.

437

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Глин М.М.

449

ІСТОРІЯ І ТРАДИЦІЯ ПРИКАРПАТСЬКОЇ ШКОЛИ ФІЗИКИ

Казак Ю.Ю., Колісник Т.А.

457

РОЗВИТОК КОГНІТИВНИХ ФУНКЦІЙ ЗДОБУВАЧІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Казьмірчук Н.С., Карук І.В., Стахова І.А.

471

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТЕЗАУРУС

Калабська В.С.

483

НАУКОВА СКЛАДОВА У ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 025 МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО В УДПУ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

Клочок О.М.

492

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я У ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ЕРГОТЕРАПІЇ

Крикляс К.В., Лунгу В.І., Лунгу К.В., Парасочкіна В.В., Тащян А.Е.

504

ВПРОВАДЖЕННЯ ВІРТУАЛЬНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

УДК 378.147:61(410+494+73)

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-6\(34\)-389-400](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-6(34)-389-400)

Абрамович Вероніка Євгеніївна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри філософії, біоетики та іноземних мов, Одеський національний медичний університет, вул. Пастера 2Б, м. Одеса, 65082, тел.:(048) 753-07-17, <https://orcid.org/0000-0001-8257-2683>

ІНТЕГРАЦІЯ КУЛЬТУРНОГО КОНТЕКСТУ В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ: ДОСВІД ТА СТРАТЕГІЇ

Анотація. Сучасна медична освіта повинна відповідати потребам глобалізованого суспільства, готуючи професіоналів, здатних ефективно обслуговувати пацієнтів з різних культурних середовищ. Зростаюча важливість постнекласичної моделі освіти, яка акцентує увагу на особистісних та культурних аспектах, особливо актуальна у підготовці медичних фахівців. Ця модель вимагає інтеграції культурної компетентності на всіх рівнях освітнього процесу, визнаючи соціальні та культурні чинники, що впливають на здоров'я пацієнтів і їх взаємодію з медичними працівниками. У цій статті ми досліджуємо стратегії та методології формування культурної компетентності в медичній освіті, зосереджуючись на досвіді Сполучених Штатів, Великої Британії та Швейцарії. Ці країни є лідерами у впровадженні культурних аспектів у свої програми медичної підготовки, що дозволяє майбутнім медичним працівникам краще розуміти та задовольняти потреби пацієнтів з різних спільнот, тим самим підвищуючи якість наданої медичної допомоги.

Сполучені Штати стали піонерами з інтеграції культурної компетентності в медичні освітні програми, використовуючи різноманітні педагогічні підходи, включаючи аналіз випадків, навчання на базі спільнот та симуляційні вправи, які відображають реальні ситуації. Ці методи сприяють розвитку навичок культурно-орієнтованого спілкування та прийняття клінічних рішень, що є важливим для надання рівноправної медичної допомоги. Так само Велика Британія інтегрувала культурну компетентність у свою медичну освіту через включення модулів та навчальних сесій, що адресують різноманітні потреби її мультикультурного населення. Підхід Великої Британії відзначається акцентом на рефлексивній практиці, де студентів заохочують до самооцінки та безперервного навчання щодо культурних відмінностей і їх впливу на догляд за пацієнтами.

Модель Швейцарії пропонує унікальний погляд з акцентом на багатомовність та її різноманітне культурне середовище. Швейцарська медична

освіта включає культурну компетентність через мовну підготовку та розуміння регіональних особливостей країни. Цей підхід готує медичних студентів до сприйняття складностей культурних взаємодій та ефективного спілкування з пацієнтами з різних мовних і культурних середовищ.

На противагу цьому, Україна перебуває на початкових етапах інтеграції культурного контексту в свою систему медичної освіти. Існує нагальна потреба в прийнятті та адаптації західного досвіду для розробки контекстно-орієнтованих навчальних моделей, що відповідають вітчизняному соціокультурному середовищу. Це включає створення програм, що сприяють розвитку міжкультурної компетентності, коригування освітнього контенту з урахуванням специфічних культурних динамік українського суспільства, а також заохочення майбутніх медичних фахівців до критичного осмислення своїх культурних ставлень та упереджень.

Інтеграція культурної компетентності в медичну освіту є вкрай важливою для вирішення проблем нерівності у забезпеченні охорони здоров'я, які часто виникають через культурні непорозуміння та упередження. Запровадження культурної компетентності в медичну підготовку допоможе майбутнім медичним працівникам краще надавати пацієнтоорієнтовану допомогу, яка поважає та відповідає культурним потребам та цінностям усіх пацієнтів. Ця стаття підкреслює важливість такої інтеграції та надає уявлення про те, як різні країни успішно вбудовують культурну компетентність у свої системи медичної освіти.

Ключові слова: культурна компетентність, медична освіта, постнекласичні концепції, контекстна сприйнятливність, західний досвід.

Abramovych Veronika Yevgeniivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Philosophy, Bioethics and Foreign Languages, Odesa National Medical University, St. Pastera 2B, Odesa, 65082, tel.:(048) 753-07-17, <https://orcid.org/0000-0001-8257-2683>

INTEGRATING CULTURAL CONTEXTS INTO MEDICAL CURRICULUM: CHALLENGES AND STRATEGIES

Abstract. Modern medical education must address the needs of a globalized society by preparing professionals to effectively serve patients from diverse cultural backgrounds. The increasing importance of a post-nonclassical model of education, which emphasizes personal and cultural dimensions, is particularly pertinent in medical training. This model demands the integration of cultural competence at every level of the educational process, recognizing the social and cultural factors that shape patient health and interactions with healthcare providers. In this paper, we explore strategies and methodologies for fostering cultural competence within

medical education, with a specific focus on the experiences of the United States, the United Kingdom, and Switzerland. These countries are at the forefront of incorporating cultural elements into their medical training programs, enabling future healthcare providers to better understand and meet the needs of patients from various backgrounds, thereby enhancing the quality of care delivered.

The United States has pioneered in embedding cultural competence into medical curricula, utilizing a variety of pedagogical approaches including case studies, community-based learning, and simulation exercises that reflect real-world scenarios. These methods encourage medical students to develop skills in culturally sensitive communication and decision-making, which are essential in providing equitable healthcare. Similarly, the UK has integrated cultural competence into its medical education through the inclusion of modules and training sessions that address the diverse needs of its multicultural population. The UK's approach is characterized by its focus on reflective practice, where students are encouraged to engage in self-assessment and continuous learning about cultural differences and their impact on patient care.

Switzerland's model provides a unique perspective with its emphasis on multilingualism and its diverse cultural landscape. Swiss medical education incorporates cultural competence through language training and an understanding of the country's regional diversities. This approach prepares medical students to navigate the complexities of cultural interactions and effectively communicate with patients from different linguistic and cultural backgrounds.

In contrast, Ukraine is in the nascent stages of integrating cultural contexts into its medical education system. There is a pressing need to adopt and adapt Western experiences to develop context-oriented training models that are tailored to the local sociocultural environment. This includes creating programs that foster intercultural competence, adjusting educational content to reflect the specific cultural dynamics of Ukrainian society, and encouraging future medical professionals to critically reflect on their cultural assumptions and biases.

The implementation of cultural competence in medical education is crucial for addressing the disparities in healthcare outcomes that often arise from cultural misunderstandings and biases. By integrating cultural competence into medical training, future healthcare providers will be better equipped to deliver patient-centered care that respects and responds to the cultural needs and values of all patients. This paper underscores the importance of such integration and provides insights into how different countries are successfully embedding cultural competence into their medical education systems.

In conclusion, the globalized nature of contemporary society necessitates a shift towards educational models that prioritize cultural competence. The experiences of the USA, UK, and Switzerland offer valuable lessons for Ukraine as it begins to incorporate cultural contexts into its medical education. By embracing

these lessons and developing culturally sensitive educational frameworks, Ukraine can enhance the quality of its healthcare services and ensure that its medical professionals are prepared to meet the diverse needs of their patients. This endeavor is not only essential for improving patient care but also for fostering a more inclusive and equitable healthcare system.

Keywords: cultural competence, medical education, post-nonclassical concepts, context-sensitivity, foreign countries' experience.

Постановка проблеми. Сучасне реформування освіти передбачає перехід до постнекласичної особистісно-культурної моделі. Нині домінуюча професійна модель освіти поступово втрачає свої позиції. Нова модель повинна базуватися на педагогії особистості та утвердженні індивідуального підходу до навчання. У процесах модернізації українського суспільства виникає потреба зміни парадигми здоров'я та вдосконалення політики. Це сприяє поширенню загальнолюдських гуманістичних цінностей у суспільному житті, включаючи здоров'я та здоровий спосіб життя.

Сучасна медична освіта повинна готувати фахівців до обслуговування різноманітних культурних груп. Культурна компетентність, яка охоплює здатність розуміти, спілкуватися та ефективно взаємодіяти з представниками різних культур, є необхідною навичкою для медичних працівників. З урахуванням глобалізації та зростання міграції, інтеграція культурних контекстів у медичну освіту набуває критичного значення.

Системи охорони здоров'я стикаються з необхідністю обслуговування все більш різноманітних груп пацієнтів. Підготовка медичних працівників повинна враховувати вплив соціальних і культурних факторів на переконання та поведінку як пацієнтів, так і лікарів. Інтеграція культурної компетентності на всіх рівнях медичної освіти має велике значення для надання якісного медичного обслуговування пацієнтам різного походження. Кінцева мета програм міжкультурної компетентності – зробити їх невід'ємною частиною медицини, де культурні аспекти завжди враховуються.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Колектив авторів (Дічек Н. П., Саух П. Ю., Євтух М. Б., Бойченко М. І., Антонєць Н. Б., Загородня А. А., Шевченко С. М.) проаналізував сучасні парадигми розвитку та тенденції реформування шкільної освіти в Україні, зокрема філософсько-освітній дискурс реформаторських процесів і методологічне обґрунтування їх дослідження. Саух П. Ю. зазначає, що невдалі спроби інтеграції української освіти з європейською часто пов'язані з простим копіюванням елементів інших систем. Це не враховує культурні особливості української освіти, що є важливими в умовах постнекласичної освіти та глобалізації [1, с. 16]

Вітчизняні вчені, такі як Зіменковський Б. С., Гжегоцький М. Р., Солонинко І. І., Радченко О. М., Стрільчук Л. М., Астап'єва О. М., Вороненко В. Ю.

та інші, досліджували зміни парадигми медичної освіти з урахуванням постнекласичних концепцій інтегративності та людиноцентрованості з соціокультурною спрямованістю.

Теоретико-методологічні аспекти формування професійної компетентності майбутніх працівників охорони здоров'я, зокрема їх міжкультурної компетентності, досліджували Сенюк Б. П., Борецько Л. Д., Бухальська С. Є., Мруга М. Р., Радзівська І. В. та інші. Проте проблема інтеграції культурних контекстів у медичну освіту в Україні майже не досліджувалася.

З іншого боку, багатогранні аспекти цієї концепції докорінно вивчалися закардонними науковцями (Дж. Бетанкур, Тервалон М., Ленінгер М., Догра Н., Кеслер С., Кампінья-Бакоте Дж., Беннетта М., Дірдорф Д. тощо). Зрозуміло, що така зацікавленість цією проблемою здебільшого відбувається внаслідок значної глобальної міграції, що призвела до більшої різноманітності населення, і лікарі повинні навчитися ефективно працювати з пацієнтами різного походження. Але ми також повинні враховувати не лише інтернаціональний аспект, а й соціокультурне ромайття нашого суспільства.

Метою статті є аналіз стратегій формування культурної компетентності в медичній освіті з урахуванням західного досвіду у розробці методологічних підходів до впровадження контекстно-орієнтованих моделей.

Виклад основного матеріалу. Постнекласичні концепції визначаються такими ознаками, як складність і нелінійність, міждисциплінарність, контекстуалізація та рефлексивність. Ці концепції є важливими для розуміння та вирішення багатогранних проблем сучасної медичної освіти, основні аспекти яких включають:

- визнання численних взаємопов'язаних факторів, що впливають на освітні процеси та результати;
- інтеграція знань з різних дисциплін для створення комплексного освітнього підходу;
- адаптація педагогічної практики і змісту освітніх програм до конкретних культурних, соціальних та інституційних умов (контекстів);
- сприяння критичному самоусвідомленню учасниками освітнього процесу їх культурних ставлень та упереджень.

За визначенням західних дослідників, культурна компетентність включає здатність ефективно функціонувати з урахуванням різних культурних контекстів. Ленінгер (1991) трактує цей термін як використання культурних знань для забезпечення здоров'я та благополуччя осіб через сприятливий, допоміжний, творчий та безпечний догляд [2, с. 190].

Управління охорони здоров'я меншин Сполучених Штатів визначає культурну компетентність як комплекс узгоджених форм поведінки, ставлень і політики, впроваджені системою чи організацією, або групою професіоналів, і сприяють ефективній роботі в міжкультурних ситуаціях. Вони вважають, що

культура в медичному обслуговуванні – це думки, спілкування, дії, звичаї, переконання, цінності та спілки расових, етнічних, релігійних або соціальних груп. Вона стосується всіх пацієнтів і постачальників медичних послуг, а не тільки дітей, підлітків, іммігрантів і біженців, та відіграє важливу роль у взаємодії між пацієнтами, їхніми родинами, постачальниками медичних послуг і системами й вимагає покращення розвитку культурної компетентності в професійній підготовці медичних працівників [3, с. 20].

У Великій Британії Генеральна медична рада (GMC) наголошує на важливості формування культурної компетентності в медичній освіті, вимагаючи від медичних шкіл гарантувати, що випускники розуміють соціальні та культурні детермінанти здоров'я [4]. Вони визначаються у більшості окреслених результатах навчання (РН), які розподілені на три категорії: професійні цінності та поведінка, навички і знання і включають різноманітні аспекти культурних контекстів. Наприклад, серед іншого, майбутні лікарі повинні:

- демонструвати принципи особистісно орієнтованої допомоги та залучати пацієнтів і, де це доцільно, їхніх родичів, опікунів чи інших до прийняття рішень згідно їх потреб у медичній допомозі;

- враховувати значення національних опитувань і аудитів у визначенні якості медичної допомоги;

- приймати клінічні судження та рішення у співпраці з пацієнтом на основі його цілісної оцінки та потреб, пріоритетів і проблем, а також оцінюючи важливість зв'язків між патофізіологічними, психологічними, духовними, релігійними, соціальними та культурними факторами для кожної людини;

- застосовувати принципи, методи та знання соціальних наук у медичній практиці та інтегрувати їх у догляд за пацієнтами тощо.

Швейцарські дослідники визнають важливість саме міжкультурної компетентності медичного персоналу, аналізуючи розвідки американських колег (American Institutes for Research. Teaching cultural competence in health care: A review of current concepts, policies and practices. Report prepared for the Office of Minority Health. Washington DC, 2002), як здатність ефективно працювати з пацієнтами різного походження. Вона включає, з одного боку, розуміння взаємозв'язків між соціокультурними факторами, поняттями та поведінкою стосовно охорони здоров'я, а з іншого – навички, необхідні для належного визначення цих факторів і управління ними [5, с. 2214]. Окрім схожих з вище згаданими РН, визначених GMC, та тих, що спрямовані безпосередньо на подання мовних бар'єрів (співпраця з перекладачами, наприклад), виокремлено наступні педагогічні цілі формування міжкультурної компетентності:

- розуміння філософії культурної освіти;

- знати демографічні особливості, епідеміологічний стан, характерні відмінності в стані здоров'я певної спільноти;
- знати нетрадиційні методи лікування;
- розуміти, як соціальні та культурні чинники впливають на здоров'я;
- усвідомлювати, що соціокультурна приналежність лікаря може вплинути на медичне обслуговування [5, с. 2216].

Прикладом інтеграції культурних контекстів у медичну освіту є досвід Департаменту громадської охорони здоров'я та медицини Женеви, який ще з 2004 року почав впроваджувати певні заходи, спрямовані на підвищення кваліфікації лікарів для ефективної роботи з пацієнтами різноманітного соціального та культурного походження, а саме:

1. На першому курсі – три дисципліни з медичної антропології, присвячені соціальним і культурним аспектам медицини, у формі нового міждисциплінарного навчального юніту «Людина, здоров'я і суспільство». Вони охоплюють такі теми, як антропологічне поняття культури, соціокультурні фактори, що впливають на перебіг хвороби, звернення за допомогою та спілкування лікар-пацієнт, культурні аспекти медицини і клінічні наслідки культурних відмінностей між лікарем і пацієнтом [6].

2. Студентам 5 курсу пропонується місячний факультативний курс «Медицина та соціокультурне різноманіття», мета якого – ознайомити їх з роллю культури в медичній практиці [7].

3. Інститут соціальної та профілактичної медицини пропонує для 5-6 курсів навчання з міжнародної охорони здоров'я та тропічної медицини, що включає стажування за кордоном. У медичній поліклініці лікарі-інтерни працюють з пацієнтами різного походження та відвідують численні семінари, присвячені особливостям спілкування, роботі з перекладачами та різноманітним аспектам надання допомоги вразливим групам населення, зокрема заявникам на притулок та біженцям [8].

4. Розроблено засоби оцінки знань, ставлення та навичок лікарів з міжкультурної допомоги, для визначення стратегії додаткових навчальних заходів [5, с. 2217].

У Сполучених Штатах медичні школи були в авангарді інтеграції культурної компетентності у свої навчальні програми. Ще у 2005 році Асоціація американських медичних коледжів (ААМС) розробила рекомендації та ресурси для допомоги медичним школам з її впровадження [9]. Вони наголошують на певних вимогах до освітнього закладу для ефективного впровадження освітньої програми з формування культурної компетентності, а саме:

- її розробку та впровадження мають підтримувати не лише керівництво, викладачі і студенти закладу, але й громади;
- заклад і його викладачі повинні взяти на себе зобов'язання забезпечити відповідні інтегровані освітні заходи;

– потрібно чітко визначити процес оцінювання рівня сформованості компетентності [9, с. 2].

Щоб допомогти медичним школам у їхніх зусиллях інтегрувати зміст культурної компетентності у свої освітні програми, ААМС за підтримки гранту Фонду Співдружності розробила «Інструмент для оцінювання формування культурної компетентності» (ТАССТ), який надає рекомендації, підтвержені науковими дослідженнями щодо змісту освітньої програми, визначає оптимальні методи навчання та стратегії оцінювання.

Першим кроком у розробці цієї моделі стало проведення ґрунтовних досліджень із визначення концепції міжкультурної компетентності та її оцінювання в медичній освіті (Бетанкур Дж. Р.), компонентів культури в охороні здоров'я (Тервалон М.) та стратегії зменшення міжкультурного непорозуміння та ймовірності покращення стану здоров'я населення (Кагава-Сінгер М. і Кассім-Лакха С.) у 2003 році.

Враховуючи, що метою освітньої програми формування культурної компетентності є покращення взаємодії пацієнта з лікарем і забезпечення того, щоб студенти мали знання, навички та ставлення, які дозволяють їм ефективно працювати з пацієнтами та їхніми родинами, а також з іншими членами медичної спільноти, Джозеф Бетанкур представив модель оцінювання змін за цими компонентами. Вона включала наступні стратегії та методи:

– *Ставлення*, що передбачає розвиток цікавості, емпатії та поваги у міжкультурній комунікації: стандартне опитування, структурована співбесіда, самооцінювання, презентація клінічних випадків, об'єктивний структурований клінічний іспит, аналіз відео/аудіозапису спілкування з пацієнтами;

– *Знання* (стилі спілкування, недовіра/упередження, автономія чи спільне прийняття рішень у сім'ї, роль біомедицини, традиції та звичаї, пов'язані зі здоров'ям, сексуальні/гендерні проблеми тощо): тестування (до та після курсу), вичення та презентація клінічних випадків, об'єктивний структурований клінічний іспит;

– *Навички* (навчитись пояснювальній моделі і діалогу з пацієнтом): презентація клінічних випадків, об'єктивний структурований клінічний іспит, аналіз відео/аудіозапису спілкування з пацієнтами [9, с. 3; 10, с. 583-584].

Наступним кроком була робота експертної групи з медицини, антропології та інших галузей для визначення основних сфер або областей культурної компетентності, які необхідно включити до програм медичної освіти. Вони окреслили наступні сфери:

I. *Обґрунтування, контекст і визначення*: визначення та розуміння важливості культурної компетентності; вплив культурних контекстів на здоров'я, якість і вартість медичного обслуговування; визначення раси, етнічної приналежності та культури, включаючи культуру медицини; самооцінка

лікаря, рефлексія та усвідомлення власної культури, припущень, стереотипів, упереджень тощо.

II. *Ключові аспекти:* епідеміологічний стан здоров'я населення; допомога, орієнтована на пацієнта/сім'ю; інституційні питання культури; анамнез пацієнта та його/її спільноти.

III. *Вплив стереотипів на прийняття клінічних рішень:* історія, визначення понять (включаючи расизм та дискримінацію), їх вплив на лікування.

IV. *Відмінності та фактори, що впливають на здоров'я:* історія утворення охорони здоров'я та дискримінації; епідеміологія специфічних відмінностей у здоров'ї; фактори нерівності в охороні здоров'я – доступ, соціально-економічні, екологічні, інституційні, расово-етнічні, демографічні; співпраця з громадами для усунення перешкод.

V. *Міжкультурні клінічні навички* [9, с. 9].

Відповідно, за цими сферами було запропоновано схему для виявлення та моніторингу результатів формування культурної компетентності протягом усього навчального курсу, де кожна з них охоплює певні знання, навички і ставлення, яким потрібно навчити та оцінити. Експертна комісія, яка розробляла саме цей блок результатів навчання, також визначила місце для кожного компоненту у освітній програмі (рік, дисципліна, елемент).

Нарешті, найважливіший крок у впровадженні будь-яких освітніх моделей – це отримання відгуків від студентів-медиків, викладачів та експертів із охорони здоров'я відповідної галузі, щодо її змісту, структури та ефективності.

В Україні інтеграція культурних контекстів у медичну освіту ще тільки зароджується. Нещодавні реформи передбачають розвиток міжкультурної компетентності, але стикаються з такими проблемами, як політична нестабільність та обмеження ресурсів.

Серед останніх досліджень слід виокремити, наприклад, запропоновану Тетяною Пилип структуру міжкультурної компетентності лікарів-терапевтів, яка включає когнітивний, афективний та поведінковий компоненти. Когнітивний компонент знання і вміння вербальної та невербальної комунікації у специфічних культурних контекстах; афективний – емоційне сприйняття та оцінка невербального контексту комунікації – «правильне розуміння ситуації, адекватність, саморефлексія, толерантність, гнучкість, відкритість, здатність до співчуття»; поведінковий – «вміння вирішувати конфлікти, здатність управляти стресовими ситуаціями та долати стрес» [11, с. 92].

З точки зору методології і методики формування та розвитку культурної компетентності в медичній освіті цікавим є методичний посібник розроблений групою авторів в рамках реалізації україно-швейцарського проекту «Розвиток медичної освіти» [12]. Теоретичною основою запропонованих методів було обрано компоненти компетентності, висвітлені Бетанкурором – знання, навички

та ставлення. Методологія застосування компетентнісного підходу визначається за моделлю «конструктивного узгодження», яка складається з трьох взаємопов'язаних складових: освітнього процесу, оцінювання і зворотнього зв'язку та результатів навчання [12, с.19]. Ми згодні з авторами, що при визначенні РН, згідно яких планується освітня діяльність (зміст, методи, форми) та оцінювання, треба враховувати, як їх можна виміряти та їх відповідність дійсним потребам медичної практики. Для формування РН пропонується застосовувати таксономію БлумаАндерсона когнитивних процесів навчання [12, с. 22-23].

В останньому розділі наводяться приклади з формування таких загальних компетентностей сімейного лікаря, які б ми віднесли до складових культурної компетенції, як: «Здатність використовувати людиноцентрований підхід як основу філософії відносин з пацієнтом», «Орієнтація на громаду» та «Холістичний (цілісний) підхід». Але у настановах з формування спеціальних компетентностей (надання екстреної допомоги, ведення медичної документації та визначення принципів і характеру лікування захворювання) у процесі формування ставлення також враховуються культурні контексти будь-якого виду медичного обслуговування.

Висновки. Розробка контекстно-орієнтованої концептуальної моделі формування культурної компетентності передбачає:

1. Аналіз та перепланування освітньої програми – оцінка існуючої програми для виявлення можливостей для інтеграції культурної компетентності, включаючи перегляд змісту дисциплін, методів навчання та практики оцінювання.
2. Навчання викладачів – розробка рекомендацій для покращення їх розуміння культурної компетентності та озброєння їх навичками для викладання та ефективного оцінювання.
3. Співпраця – встановлення партнерства з різноманітними спільнотами та закладами охорони здоров'я, щоб запропонувати студентам практичний, досвід навчання у різноманітних соціо-культурних середовищах.
4. Постійний моніторинг: впровадження механізмів для постійного оцінювання рівня сформованості відповідних компонентів культурної компетентності студентів та вдосконалення освітньої програми для забезпечення її актуальності та ефективності.

Інтеграція культурних контекстів у медичну освіту є глобальним імперативом, оскільки у різних регіонах формуються різноманітні підходи та досвід до педагогічної практики. Незважаючи на те, що проблеми, такі як обмеження ресурсів і інституційний спротив, залишаються, тематичні дослідження зі Сполучених Штатів та інших країн демонструють різні стратегії та ініціативи, спрямовані на сприяння формуванню культурної компетентності серед здобувачів медичних ЗВО.

В майбутніх дослідженнях ми маємо продовжувати вивчати інноваційні педагогічні підходи та розробити власну модель формування культурної компетентності, враховуючи соціокультурні особливості української нації.

Література:

1. Парадигми розвитку та тенденції реформування шкільної освіти в Україні у добу незалежності: монографія. [Електронне видання] / колектив авт.: Дічек Н. П., Саух П. Ю., Євтух М. Б., Бойченко М. І., Антонєць Н. Б., Загородня А. А., Шевченко С. М.; за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. Н. П. Дічек. Київ: Педагогічна думка, 2022. 507 с.
2. Leininger M. Culture care theory: A major contribution to advance transcultural nursing knowledge and practices. *J Transcult Nurs.*, 2002. 13:189–92. DOI: 10.1177/10459602013003005
3. 2020 Update on the Action Plan to Reduce Racial and Ethnic Health Disparities. HHS Office of Minority Health, 2020. 22 p. URL: https://cg-b88759ce-d31b-439a-9898-092a58f9927c.s3.us-gov-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/documents/Update_HHS_Disparities_Dept-FY2020.pdf
4. Outcomes for Graduates (Tomorrow's Doctors). General Medical Council, UK. 2018. 28 p. URL: <https://www.gmc-uk.org/-/media/documents/dc11326-outcomes-for-graduates-2018-pdf-75040796.pdf>
5. Hudelson, P., Stalder, H. Diversité socioculturelle et formation médicale. *Rev. Med. Suisse.*, 2005/034. Vol. 1. pp. 2214–2217. DOI: 10.53738/REVMED.2005.1.34.2214
6. Faculté de médecine: première année. URL: <http://dokeos.unige.ch/index.php?category=MD>
7. Catalogue des activités à choix. URL: http://edumed.unige.ch/etudes/med_humaine/pdf/catalogue_2005.pdf
8. Département de Médecine Communautaire. URL: <http://www.hcuge.ch/dmc/>
9. Cultural Competence Education for Medical Students. Association of American Medical Colleges. 2005. 19 p. URL: <https://www.aamc.org/media/20856/download>
10. Betancourt J. R. Cross-cultural Medical Education: Conceptual Approaches and Frameworks for Evaluation. *Acad Med.* 2003. 78(6). pp. 560-569. DOI: 10.1097/00001888-200306000-00004
11. Пилип Т. Структурний аналіз міжкультурної компетентності лікарів-терапевтів. *Нова педагогічна думка.* 2016. № 2. с. 90-93. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2016_2_24
12. Компетентнісний підхід у медичній освіті: методичний посібник / Анна Мигаль, Наталя Трамбовецька, Наталія Єрмоєнко, Олена Ігнашук, Віктор Артеменко, Тетяна Степурко, Ірина Волошина, Олена Єременко. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти [та ін.]. Київ, 2021. 76 с.

References:

1. Dichek, N. P., Saukh, P. Yu., Yevtukh, M. B., Boichenko, M. I., Antonets, N. B., Zahorodnia A. A. et al. (2022). *Paradyhmy rozvytku ta tendentsii reformuvannia shkilnoi osvity v Ukraini u dobu nezalezhnosti: monohrafiia. [Paradigms of development and trends in school education reforming in Ukraine at the time of independence: monograph]*. Kyiv: Pedahohichna dumka. [in Ukrainian].
2. Leininger, M. (2002) *Culture care theory: A major contribution to advance transcultural nursing knowledge and practices.* *J Transcult Nurs.* 2002. Vol. 13.
3. HHS Office of Minority Health. (2020). *2020 Update on the Action Plan to Reduce Racial and Ethnic Health Disparities.*
4. General Medical Council, UK. (2018). *Outcomes for Graduates (Tomorrow's Doctors).*

№ 6(34)
2024

НАУКА
і ТЕХНІКА

серії: право, економіка, педагогіка,
техніка, фізико-математичні науки

СЬОГОДНІ

5. Hudelson, P., Stalder, H. (2005). *Diversité socioculturelle et formation médicale*. Rev. Med. Suisse., Vol. 1.
6. Faculté de médecine: première année. URL: <http://dokeos.unige.ch/index.php?category=MD>
7. Catalogue des activités à choix. URL: http://edumed.unige.ch/etudes/med_humaine/pdf/catalogue_2005.pdf
8. Département de Médecine Communautaire. URL: <http://www.hcuge.ch/dmc/>
9. Association of American Medical Colleges. (2005). *Cultural Competence Education for Medical Students*.
10. Betancourt, J. R. (2003). *Cross-cultural Medical Education: Conceptual Approaches and Frameworks for Evaluation*. Acad. Med., 78(6).
11. Pylyp, T. (2016). *Strukturnyi analiz mizhkulturnoi kompetentnosti likariv-terapevtiv*. [Structural analysis of therapists' intercultural competence]. Nova pedahohichna dumka, No 2. [in Ukrainian]
12. Myhal, A., Trambovetska, N., Yeromenko, N., Ihnashchuk, O., Artemenko, V., Stepurko, T. et al. (2021) *Kompetentnisnyi pidkhid u medychnii osviti: metodychnyi posibnyk*. [Competency approach in medical education: methodical manual]. Natsionalne ahentstvo iz zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity [ta in.]. Kyiv. [in Ukrainian]

400

